

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۰۶/۰۳		سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (۲۰ نمره ای)	
سازمان آموزش و پرورش شهر تهران		دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در شهریور ماه	
اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی		سال تحصیلی ۸۱ - ۱۳۸۰	

ردیف	سؤالات	نمره
۱	باتوجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید: کیمیاى تو را کنم تعلیم رو قناعت گزین که در عالم الف) شعر در چه قالبی سروده شده است؟ نظام قافیه ها در این قالب چگونه است؟ ب) کلمات قافیه را در شعر مشخص کنید: ج) واژه ی «اکسیر» را با علامت خاص خود بنویسید.	۱/۲۵
۲	کدام یک از شعرای زیر از سراینندگان معروف چهارپاره است؟ الف) نیما یوشیج ب) اخوان ثالث ج) تولی د) سعدی	۰/۵
۳	در بیت: «دل ما به دور رویت ز چمن فراغ دارد الف) مشبه کدام است؟ ج) «سرو» کدام یک از ارکان تشبیه است؟ که چو سرو پای بند است و چو لاله داغ دارد» ب) «داغ دارد» کدام یک از ارکان تشبیه است؟	۰/۷۵
۴	در مصراع: «تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی» الف) «تشبیه» کدام است؟ ب) چه نوع «تشبیهی» است؟ ج) «مشبه» کدام است؟	۰/۷۵
۵	در بیت زیر چه نوع «تشبیهی» به کار رفته است؟ «مشبه» و «مشبه به» کدامند؟ ماه خورشید نمایش ز پس پرده ی زلف آفتابی است که در پیش سحابی دارد	۱
۶	با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید: همه بندگان موی کردند باز برید و میان را به گیسو ببست به آواز بر جان افراسیاب بنفرید با نرگس و گل پر آب الف) هر یک از کلمات مشخص شده استعاره از چه چیزهایی هستند؟ ب) «گل» در مصراع دوم بیت سوم چه نوع استعاره ای است؟ ج) در بیت اول چه نوع استعاره ای به کار رفته است؟	۱/۲۵
۷	در بیت زیر «استعاره» را بیابید و تعیین کنید چه نوع استعاره ای است؟ فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید شرمنده رهروی که عمل بر مجاز کرد	۰/۷۵
۸	در بیت زیر مشخص کنید کدامیک از کلمات مشخص شده «تشخیص» و کدام «استعاره مصرحه» است؟ گلا و تازه بهارا، تویی که عارض تو طراوت گل و بوی بهار من دارد	۰/۵
۹	در هر یک از عبارات زیر «مجاز» و «علاقه‌ی مجاز» را مشخص کنید: الف) این دم شنو که راحت از این دم شود پدید ب) برصفرای خویش برنیامدم	۱
۱۰	مفهوم «کنایه‌ی» بیت زیر چیست؟ نپندارم ای در خزان کشته جو که گندم ستانی به وقت درو	۰/۵
۱۱	در بیت: «یکی نغز بازی کند روزگار الف) «کنایه» کدام است؟ ب) مفهوم آن چیست؟ که بنشانند پیش آموزگار»	۰/۷۵

باسمه تعالی

مدت امتحان: ۱۰۰ دقیقه	ساعت شروع: ۸ صبح	رشته: ادبیات و علوم انسانی	سوالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی
تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۰۶/۰۳		سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (۲۰ نمره ای)	
سازمان آموزش و پرورش شهر تهران اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی		دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در شهریور ماه سال تحصیلی ۸۱ - ۱۳۸۰	

۰/۵	در عبارت زیر بین کدام کلمات «سجع» به کار رفته است؟ نوع سجع را مشخص کنید: آن که از جمال عقل محبوب است خود به نزدیک اهل بصیرت معذور باشد.	۱۲
۱	در بیت زیر بین کدام کلمات «جناس» به کار رفته است؟ نوع هر جناس را مشخص کنید: شکر کند چرخ فلک، از ملک و مُلک و مُلک کز کرم و بخشش او، روشن و بخشنده شوم.	۱۳
۰/۵	«واج آرای» رادر بیت زیر بیابید و شمار صامت یا مصوُت تکراری را تعیین کنید: عشرت خوشست و بر طرف جوی خوش تر است می بر سماع بلبل خوشگوی خوش تر است	۱۴
۱	«موازنه» و «ترصیع» را در هر یک از ابیات زیر نشان دهید: (دلیل خود را ذکر کنید) الف) شاکر نعمت به هر مقام که بودیم ب) دانه باشی مرغانست برچنند داعی دولت به هر طریق که هستیم غنچه باشی کودکانست برکنند	۱۵
۱/۲۵	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید. چون شبنم اوفتاده بدم پیش آفتاب الف) کدام کلمه دارای «ایهام» است؟ ج) کلمه ای که ایهام دارد با کدام کلمات «تناسب» برقرار کرده است؟ مهرم به جان رسید و به عیوق به شدم ب) معانی مختلف آن را بنویسید؟	۱۶
۱/۲۵	در بیت: یار من باش که زیب فلک و زینت دهر الف) چه نوع «لف و نشری» به کار رفته است؟ ب) هر یک از لف ها و نشر ها را (با ذکر شماره‌ی هر یک) نشان دهید: از مه روی تو و اشک چو پروین من است	۱۷
۰/۵	درباره‌ی آرایه‌ی «حسن تعلیل» در ابیات زیر توضیح دهید: من موی خویش را نه از آن می کنم سیاه چون جامه ها به وقت مصیبت سیاه کنند تا باز نوجوان شوم ونو کنم گناه من موی از مصیبت پیری کنم سیاه	۱۸
۲/۵	در هر یک از ابیات زیر آرایه های «تلمیح، تصدیر، تضاد، تناقض و اغراق» را مشخص کنید. الف - فلک در خاک می غلتید از شرم سرافرازی ب - طیران مرغ دیدی تو ز پای بند شهوت ج - گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند د - مرا نصیب غم آمد به شادی همه عالم ه - گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را اگر می دید معراج ز پا افتادن ما را به در آی تا ببینی طیران آدمیت جرمش آن بود که اسرار هویدا می کرد چرا که از همه عالم محبت تو گزیدم از نازکی آزار رساند بدنش را	۱۹
۲/۵	در بیت های زیر آرایه های «اشتقاق، مراعات نظیر، تضمین، ایهام و حس آمیزی» را مشخص کنید. الف - چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت ب - از صدای سخن عشق ندیدم خوش تر ج - ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد د - من که باشم در آن حرم که صبا ه - ای دمت عیسی دم از دوری مزن شیوه ی «جنات تجری تحتها الانهار» داشت یادگاری که در این گنبد دوآر بماند چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد پرده دار حریم حرمت اوست من غلام آن که دور اندیش نیست	۲۰

«موفق باشی»

جمع نمرات ۲۰

باسمه تعالی

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه های ادبی	رشته: ادبیات و علوم انسانی
سال سوم آموزش متوسطه شیوه سالی - واحدی (۲۰ نمره ای)	تاریخ امتحان: ۱۳۸۱/۰۶/۰۳
دانش آموزان و داوطلبان آزاد شهر تهران در شهریور ماه	سازمان آموزش و پرورش شهر تهران
سال تحصیلی ۸۱ - ۱۳۸۰	اداره سنجش و ارزشیابی تحصیلی

ردیف	راهنمای تصحیح
۱	الف (قطعه (۰/۲۵) قافیه در مصراع های زوج دیده می شود (۰/۲۵) ب (صناعت، قناعت (۰/۲۵) ج (— — U (۰/۵)
۲	ج (توللی (۰/۵)
۳	الف (دل (۰/۲۵) ب (وجه شبه (۰/۲۵) ج (مشبه به (۰/۲۵)
۴	الف (کیمیای عشق (۰/۲۵) ب (تشبیه بلیغ (۰/۲۵) ج (عشق (۰/۲۵)
۵	مرکب (۰/۵) مشبه: مصراع اول (۰/۲۵) مشبه به: مصراع دوم (۰/۲۵)
۶	الف (فندق استعاره از ناخن است (۰/۲۵) نرگس استعاره از چشم است (۰/۲۵) گل استعاره از صورت است (۰/۲۵) ب (استعاره‌ی مصرحه (۰/۲۵) ج (استعاره‌ی مصرحه (۰/۲۵)
۷	پیشگاه حقیقت (۰/۲۵) استعاره‌ی مکنیه (۰/۵)
۸	گلا: تشخیص (۰/۲۵) گل: استعاره‌ی مصرحه (۰/۲۵)
۹	الف (دم (۰/۲۵) سببیه (۰/۲۵) ب (صفرا (۰/۲۵) سببیه (۰/۲۵)
۱۰	انسان هر کاری را که انجام دهد، نتیجه‌ی متناسب با آن را خواهد گرفت. (۰/۵)
۱۱	الف (مصراع دوم (۰/۲۵) ب (بالاخره انسان در برابر بالاتر از خودش هم قرار می گیرد (۰/۵)
۱۲	محجوب، معذور (۰/۲۵) سجع متوازن (۰/۲۵)
۱۳	فلک، ملک (۰/۲۵) جناس اختلافی (۰/۲۵) ملک، ملک، ملک (۰/۲۵) جناس حرکتی (۰/۲۵)
۱۴	واج صامت "ش" در کلمات عشرت، خوش، خوش تر، خوشگوی، خوش تر (۰/۲۵) پنج بار تکرار شده است (۰/۲۵) اگر به واج آرایبی در سایر واج ها نیز اشاره شد، نمره تعلق می گیرد.
۱۵	الف (موازنه (۰/۲۵) زیرا کلمات متقابل با هم سجع دارند (۰/۲۵) ب (ترصیع (۰/۲۵) زیرا کلمات متقابل با هم سجع متوازی دارند (۰/۲۵)
۱۶	الف (مهر (۰/۲۵) ب (خورشید (۰/۲۵) محبت (۰/۲۵) ج (آفتاب (۰/۲۵) عیوق (۰/۲۵)
۱۷	الف (لف (۱): زیب فلک (۰/۲۵) لف (۲): زینت دهر (۰/۲۵) نشر (۱): مه روی تو (۰/۲۵) نشر (۲): اشک چو پروین (۰/۲۵) ب (لف و نشر مرتب (۰/۲۵)
۱۸	شاعر برای رنگ کردن موی خود دلیلی زندانه می آورد و می گوید من موی خود را به خاطر عزا داری و ماتم در مصیبت پیری سیاه کرده ام. (۰/۵)
۱۹	الف (تناقض ب (تصدیر ج (تلمیح د (تضاد ه (اغراق هر مورد (۰/۵) نمره جمعاً (۲/۵) نمره
۲۰	الف (تضمین ب (حس آمیزی ج (مراعات نظیر د (اشتقاق ه (ایهام هر مورد (۰/۵) نمره جمعاً (۲/۵) نمره
(نظر مصممین محترم در تصحیح اوراق صائب است)	